

Hjejlen

Årgang 23 • Nr. 2
Juni 2005

Dansk Ornitologisk Forening

Viborg Amt

HJEJLEN årgang 23 • nr. 2 • juni 2005

MEDLEMSBLAD FOR DANSK ORNITOLOGISK FORENING, VIBORG AMT

Ansvarshavende redaktør: Eyvind Lyngsie Jakobsen (EJL) • Østervænget 27,
8800 Viborg • 8667 1646 • eyvihak@worldonline.dk

Layout, grafik: Jørgen Peter Kjeldsen • pjoern@prinzapolka.dk

Tryk: A. Søe-Knudsen • lyn@langsom.dk

Forside: Jens Frimer Andersen • frufri@mail.dk

ISSN 0903-9694 Oplag dette nummer: 470 eks.

BESTYRELSE FOR DOF-VIBORG AMT:

Formand **Per W. Buchwald** (PWB) • Nørresøvej 18, 8800 Viborg • 8667 1638 •
tromwald@post.tele.dk

Næstformand **Jens J. Pedersen** (JJP) • Violvej 3, 7900 Nykøbing • 9772 0420 •
vilspeder@webspeed.dk

Kasserer **Ole Kristjansen** (OK) • Svinglen 66, 8800 Viborg • 8667 3181 •
oklab@post6.tele.dk

Jan Kristensen (JK) • Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm • 9796 2456 •
oz1iil@tdcadsl.dk

Martin Kviesgaard (MK) • Vibækvej 32B, 8800 Viborg • 8664 3646 •
ml.kviesgaard@mail.dk

Robin Milner (RM) • Wåleshøjen 3, 8800 Viborg • 8667 5086 •
robin.milner@sygeplejeskolen.com

Frits Rost (FR) • Baldersvej 18, 8800 Viborg • 8727 1011 •
f.rost@mobilixnet.dk

Ole Lilleør (OL) • Baldersvej 19, 8800 Viborg • 8662 8032 •
ole.lilleor@get2net.dk

Susanne Møller (SM) • Toften 40, 8830 Tjele • 8669 0042
smvammen@mobilixnet.dk

KONTAKTPERSONER:

Revisor: ELJ • *Repræsentantskabsmedlemmer:* PWB, OK. *Suppleant:* JK •
Kontaktperson i DOFs hovedbestyrelse: OL • *Fredningsudvalg:* JJP, MK, JK •
Ekskursioner: RM • *Møder:* MK • *Lokalrapport (FUGLE og DYR i Nordjylland):* FR •
Ringmærkningsgruppe: Niels Odder Jensen, Klitmøller • *Grønt Råd:* PWB.
Suppleant: JJP • *Fugleværnsfonden:* ELJ, MK

INDHOLD

Nyt fra bestyrelsen	3	Svalbards Knortegæs	18
Tak	4	Agerøreservatet	20
Caretakernyt	5	Storken er landet	21
Sangsvanetællinger	7	Fuglemaler Leif Rydeng	22
Agerø Årsrapport 2004	8	DOF på nettet	23
Hjælp til Lille Præstekrave ...	14	Leif Rydeng udstilling	25
NOK-rapport 2004	16	Turreferater	26
Arbejdsdag på Agerø	17	Møde	29
		Kommende ture	30

Nyt fra bestyrelsen

Der er i tiden flere store aktiviteter i lokalområdet. **Nationalparkprojektet i Thy** hører man måske ikke så meget til i medierne for tiden, men der arbejdes i krogene, har vi hørt. Der har på det seneste været diskussioner i projektets arbejdsgrupper om grænsedragningen af pilotprojektområdet. Landbruget ser helst ikke dyrkbar jord inde i området af frygt for yderligere restriktioner, mens hovedparten af områdets mindre bysamfund kan se fordelene ved at være med i projektområdet.

Strukturdebatten kører både på landsplan i stat, amter og kommuner, men den kører også internt i DOF. Fra Fuglenes Hus er der udsendt et debatoplæg for at få sat gang i diskussionerne i landets DOF-lokalafdelinger, og det er en diskussion, vi i DOF-Viborg bestyrelsen forsøger at sende videre ud til lokalafdelingens medlemmer. Debatten består i at afklare om DOFs fremtidige struktur skal følge det politiske landkort

med en central styring og lokalafdelinger i alle landets 5 regioner eller i de ca. 100 storkommuner eller evt. i begge. Alternativt kunne den nuværende struktur, eller en der ligner, bevares, eller der kunne komme helt andre ideer frem. Alt sammen kommer vi til at høre mere om i løbet af efteråret.

I lokalafdelingens fredningsudvalg (FREUD) kigger vi p.t. på amtets udspil til en ny **vindmølleplan**. Planen skal åbne op for sanering af så mange gamle møller som muligt, men til gengæld skal der gives plads til moderne og meget store vindmøller. Vi er jo tilhængere af alternativ energi og i store træk ser amtets udspil meget fornuftigt ud. Vi har dog et par enkelte bemærkninger til allerede ansøgte, kystnære placeringer af kommende vindmøller.

Siden sidst og siden generalforsamlingen i februar har den nye bestyrelse **konstitueret** sig på diverse poster. Vi er heldigvis stadig repræsenteret på spinde-

siden, hvilket resten af bestyrelsen er meget tilfredse med i denne ellers meget mandsdominerede forening.

Lokalafdelingen har været repræsenteret på **Skovens Dag** den 8. maj ved Hald Hovedgård (se referat side 28). Her kiggede ca. 100 folk forbi vor stand, og vi synes selv det var ret flot.

Siden sidst er der kommet forslag om **nyt caretakerområde** i Nørreådal på baggrund af store og stabile forekomster af Sædgås i området nær Hammershøj teglværk (se artikel side 5). Det er uden tvivl bestanden fra Tjele Langsø, der især i senvinteren holder meget til i Nørreådal. Der er allerede sat navn på mulige caretakere i området. Det var måske lige en anledning til at gøre opmærksom på, at der stadig er muligheder for at deltage som caretaker alene eller sammen eller som en gruppe. Vi har stadig ledige områder der ikke er besat af folk.

Kun 5 modtagere af HJEJLEN reagerede på opfordringen i nr. 2005/1 og oplyste, om de for fremtiden enten ønsker at modtage bladet i den sædvanlige **papirudgave** eller modtage den i en **elektronisk** udgave (mail vedhæftet en .pdf-fil). Én slog 7 kors for sig over udsigten til ikke at modtage papirudgaven. Og så roste han tilmed bladet. Men de 4 andre ville gerne have bladet som en .pdf-fil eller blot underretning pr. mail om, at nu kan bladet læses på lokalafdelingens hjemmeside. I bestyrelsen og redaktionen vil vi nu undersøge, om vi kan gøre noget særligt for de 4 læsere (og evt. andre), som helst vil være fri for papirudgaven. Ét er sikkert, hvis formålet er at spare udgifter til trykning og porto, er det beskedent, hvad der kommer ud af at undlade at sende bladet til 4 medlemmer!

Frits Rost

TAK

til alle dem, som siden udsendelse af HJEJLEN 2004/4 har indbetalt et bidrag til HJEJLEN og lokalafdelingen. Der er indtil nu indkommet 2.915 kr. Herudover har abonnenter uden for amtet fornyet deres abonnement på Hjejlen. Uheldigvis udkom Hjejlen 2004/4 uden forklaring til det indhæftede indbetalingskort. Denne kom først med nr. 2005/1. Skulle flere have lyst til at indbetale et bidrag, kan indbetalingskortet i nr. 2004/4 benyttes. Hvis du er tilsluttet netbank, kan du også lave overførslen ved at vælge korttype 73 + kreditornummer 86190184: (+73 < +86190184).

-redaktøren

Af Thomas Vikstrøm, Caretakerprojektet

Nyt fra Caretakerprojektet i Viborg Amt Nørreådalene og dens Skovsædgæs

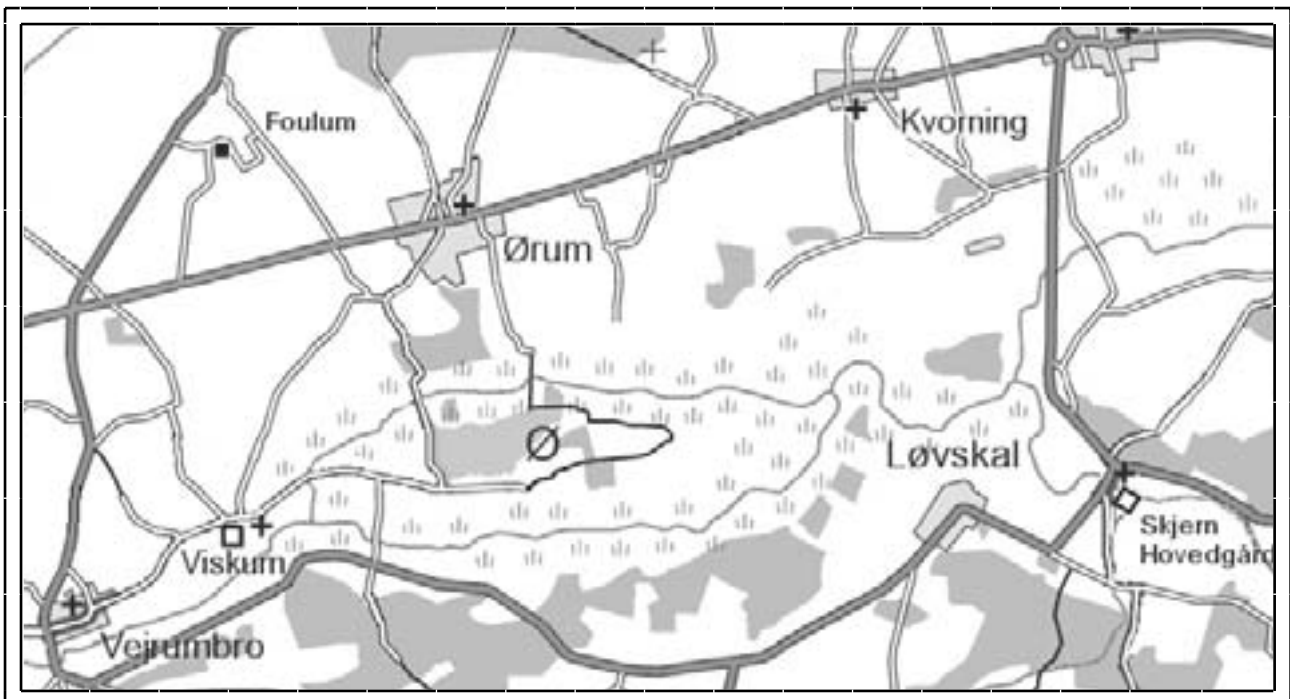
Caretakerprojektets vigtigste formål er at opnå en bedre overvågning og beskyttelse af de fuglelokaliteter i Danmark, der er af international betydning, de såkaldte IBAs (**I**mportant **B**ird **A**reas). En af disse lokaliteter i Viborg Amt er Tjele Langsø med omgivelser, der er udpeget som IBA pga. vinterforekomsten af rastende Skovsædgæs tilhørende den lille og truede mellemskandinaviske bestand.

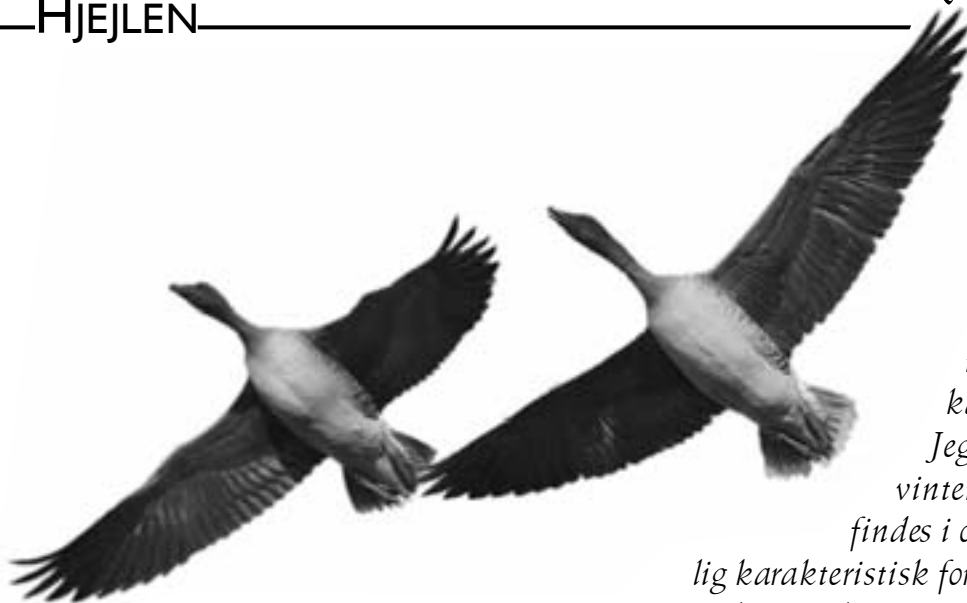
På det nyligt afholdte caretakerarrangement i Viborg talte vi meget om, at disse Skovsædgæs i høj grad har flyttet sig til Nørreådalene. I DOFbasen kunne vi se dette dokumenteret ikke mindst i kraft af Thorkil Brandts mange optællinger her.

Thorkil fortæller:

"Jeg er ganske sikker på, at Nørreådalene "altid" har været en stabil lokalitet for Sædgæs. Gæssene har sådan set ikke flyttet sig fra Tjele til Nørreådalene. De har muligvis opgivet Tjele-markerne, men de har ikke opgivet Nørreådalene – endnu.

Når området har været "ukendt", skyldes det givetvis, at det virker utilgængeligt og er svært at overskue – selv har jeg først fundet de optimale obs.-poster inden for de seneste 2 år, og det er først her i 2005, at jeg har holdt lokaliteten og Sædgæssene under systematisk opsyn. Jeg kan altså ikke afgøre, om det er normalt med de helt store antal, eller om de kun forekommer lejlighedsvis.

Jeg tror imidlertid, at Nørreådalene først og fremmest er en senvinter-lokalitet. Der kan ganske vist være fugle i engene før nytår (f. eks. i 1993 og 1994), men jeg tror, at forstyrrelserne i forbindelse med jagt bekommer de sky Sædgæs rigtig dårligt – og at de derfor hovedsagelig dukker op efter nytår.

Sædgæssene holder til i engene mellem Øby, Kvorning Mølle og Løvskaal. Selv om her stadig er vidtstrakte partier med eng, kommer man ikke uden om, at området er alvorligt truet af tilgroning. Således er et af de steder, hvor gæssene allerhelst holdt til i starten af 90'erne, nu totalt forandret.

Jeg har selv kendt til Sædgæs i Nørreådalene i mere end 20 år. Jeg boede i nærheden i første halvdel af 80'erne, og gør det nu igen siden 2002. I de mellemliggende år har jeg lejlighedsvis besøgt området.

Jeg ved, at der i starten af 90'erne kunne ses 100'er af Sædgæs - selv så jeg i 1994 op til 350, men lokale folk fortalte, at der kunne være mange flere, måske dobbelt så mange. I 2003 så jeg op til 250 fugle, i 2004 op til 285 og i marts i år altså op til 740.

Jeg har aldrig set andet end Skovsædgæs, hvilket vel befæster formodningen om, at der er tale om den mellemskandinaviske bestand. I den forbindelse må det bemærkes,

at der et enkelt år (1993) blev set en Dværggås i flokken.

Det er interessant, at de tilsyneladende helst fouragerer i engene, under tiden endda i kanten af pilekrattene.

Jeg har ikke set dem på de vintersædsmarker, som ellers findes i området. Det er formentlig karakteristisk for den mellemskandinaviske population, at den i mindre grad end de sibiriske populationer af Skovsædgæs har tilpasset sig til fouragering på vintersæd.

Der er i øvrigt også undertiden (regelmæssigt) Sædgæs i Skalså-engene og i Sjerring Kær lidt Ø og SØ for Tjele Langsø.

Mon ikke det er den samme population af Sædgæs, der også holder til i Lille Vildmose? I marts i år var der ifølge DOFbasen således slet ikke gæs i Vildmosen i den periode, hvor der stod over 700 i Nørreådalene.

Jeg har i øvrigt en ide om, at fuglene i år omkring den 17. og 18. marts fløj direkte til Sverige fra Nørreådalene. Om aftenen den 18. marts så jeg flokke, der trak væk mod NØ, og der blev stort set ikke set Sædgæs i Vildmosen herefter – kun en lille flok den 19.3. (DOFbasen)."

På caretakermødet i Viborg blev man enige om at oprette Nørreådalene som ny caretaker-lokalitet i kategori B, potentiel IBA, med Skovsædgæssene som vigtigste grundlag. Flere af de tilstedeværende ville gerne være med i en caretaker-gruppe på denne nye lokalitet.

Thorkil Brandt har efterfølgende påtaget sig opgaven som lokalitetsansvarlig caretaker for Nørreådalene.

Thorkil fortæller videre:

"Nørreådal er et vidtstrakt område, og der er flere gode fugleområder i ådalen. Det er ikke kun Sædgæssene, der gør Nørreådal interessant i ornitologisk henseende. Helt generelt er ådalen dog alvorligt truet af tilgroning. Virkelig store områder, som tidligere blev brugt til afgræsning og slet (hø og ensilage), er ganske enkelt ved at vokse til i pilekrat og høj urtevegetation.

En dejlig undtagelse herfra er Viskumområdet, hvor der stadig bliver afgræsset. Samtidig har lodsejeren valgt ikke at genetablere de sammensunkne dræn. Konsekvensen er, at der er opstået en fornem fuglelokalitet med sø og enge.

Der er jo en sag i gang vedr. Nørreådal netop i disse år. Amtet ønsker at stoppe grødeskæringen i Nørreåen. Det vil bevirke, at vandstanden i åen efterhånden kommer til at stige markant. Fra et natursynspunkt skulle man måske umiddelbart mene, at sådan en beslutning måtte være gavnlig. Desværre kan man frygte, at den kan forstærke de store problemer, der allerede er for de ferske enge. Den overvældende tendens til tilgroning, som Nørreådal har lidt så kraftigt under i de seneste årtier skyldes jo, at den landbrugsmæssige drift af meget store dele af engene er ophørt. Mere vand gavner ikke i sig selv. Mere vand skal kombineres med rigtig drift, ellers gror engene endnu mere til."

Af Thorkild Brandt, Tindbæk

Sangsvaner ved Skjern Hovedgård november/december 2004

Nørreådal er et sikkert tilholdssted for Sangsvaner i vinterhalvåret. I oktober dukker de første flokke op, men som hovedregel slår Sangsvanerne sig først for alvor løs i området fra omkring nytår.

I 2004 dukkede der dog mange Sangsvaner op ved Skjern Hovedgård allerede midt i november. Netop da indtraf en frostperiode, der udløste et markant kulde-træk nordfra. Ved Skjern Hovedgård stod en ikke-afhøstet kornmark, og den slags er bare sagen for sultne Sangsvaner.

Tabellen her viser resultaterne af en række optællinger, der alle er foretaget fra Gammelskjern Slotsruin.

Antallene i månedsskiftet november/december er de største jeg nogensinde har set på en enkelt lokalitet i Nørreådal.

Den store flok blev spredt pga. dræningsarbejde i den våde mark.

Sangsvaner ved Skjern Hovedgård, efterår 2004				
Dato	I alt	AD.	JUV.	% JUV.
19.11	180	159	21	11,7
20.11	317	269	48	15,1
26.11	535	456	79	14,8
27.11	575	476	99	17,2
4.12	620	511	109	17,6
10.12	21	14	7	33,3
17.12	81	70	11	13,6
18.12	220	185	35	15,9
27.12	18	15	3	16,7
sum/gsn. %	2567	2155	412	16,0

Af Eyvind Lyngsie Jakobsen

Agerø 2004

Fugleværnsfondens Agerøreservat i tal og oplevelser i 2004

Nedenstående oplysninger er en specificering/samling af oplysningerne fra stedets besøgsprotokol/dagbog, som er udlagt i skjulet i Agerøreservatet og af oplysninger, der er indlagt på DOFbasen. De sidste er mærkede med en *. Hvor intet er anført om stedet for de sete fugle, er fuglene set fra observationsskjulet. Hvor stedet er oplyst, drejer det sig væsentligst om iagttagelser fra/ved dæmningen mellem Agerø og Mors samt fra et mindre strandengsområde på Øst-Agerø. I sagens natur kan de nedenfor angivne oplysninger langt fra være dækkende for de fugle, der faktisk er/var i området. Faktisk kan der på samme dag være flere oplysninger om samme art, og i så fald er det største tal valgt. Og så er nogle bedre end andre til at bestemme fuglearterne, og endelig kan det være vanskeligt at bestemme fugle, der befinder sig op til 500-700 m fra observationsskjulet. Ikke alle besøgende er lige ihærdige med at oplyse om antallet af sete fugle fra observationsskjulet. Mange indførelser om sete fugle angår kun arten. Disse oplysninger er derfor ikke indgået i rapporten. Men tak til dem, der har gjort det muligt at skrive nedenstående.

I flere år har der ikke været foretaget optællinger af ynglefugle. Det er imidlertid sket i år, hvor Martin Kviesgaard foretog tællinger den 24/4 og den 29/5. Hvor der nedenfor er tale om ynglefugletællinger, er resultatet af disse gengivet i kursivskrift. Ved oplysninger om yngel er anført "reservatområdet", hvilket dækker strandengen nedenfor skjulet, samt stenklipperne vest for. Engene var i 2004 præget af at være meget tørre, hvor næsten alle småsøer var tørlagte ved optællingen den 29. maj. Det har helt sikkert haft afgørende negativ betydning for vadefuglenes ynglesucces.

00720 **Skarv** (*Phalacrocorax carbo*) Fra 6/4 til 21/9 rapporteret set i et antal fra 2 til 100. Den 16/9 dog 1000 fugle. Fuglene opholder sig stort set kun på/ved Stenklipperne.

01220 **Fiskehejre** (*Ardea cinera*) Fra 24/2 til 9/10 rapporteret set i antal fra 1 til 20. Altid fouragerende i områdets grøfter og loer.

01520 **Knopsvane** (*Cygnus olor*) Fra 24/2 til og med 31/12 set i antal op til 8

fugle.

01570 **Sædgås** (*Anser fabalis*) 24/4 havde stedet besøg af 15* Sædgæs.

01580 **Kortnæbbet Gås** (*Anser brachyrhynchus*) 11/4 300, 18/4 150, 24/4 140* rastede på strandengen, 1/5 30 Kortnæbbede Gæs.

01620 **Grågås** (*Anser anser*) 28/3 10, 11/4 2, 24/4 750*, 31/7 1*, 21/8 >100, 22/8 ca. 2000, 26/8 2000*, 7/9 1500, senere samme dag 2500, 16/9 2000, 19/9

50, 9/10 27. Den 9/10 kunne man fra observationsskjulet i teleskop se yderligere ca. 800 Grågæs fouragerende neden for Kringsholmen på Mors-siden. Det er ganske tydeligt, at området i de senere år har virket som en magnet på Grågæssene. Dette er utvivlsomt et resultat af, at der for nogle år siden blev nedlagt færdsels- og jagtforbud omkring Stenklipperne og Holmene og jagtforbud mellem Næssund, sydspidsen af Agerø, langs Agerøs vestside til Dæmningen og tillige øst for denne. Gæssene ses ofte fouragerende på omkringliggende marker.

01681 **Mørkbuget Knortegås** (*Branta bernicla bernicla*) 9/5 3 og 26/5 3.

01682 **Lysbuget Knortegås** (*Branta bernicla hrota*). 24/2 3, 6/3 55 (og ved dæmningen 25), 28/3 100, 29/3 100, 6/4 500, 10/4 25, 11/4 2, 18/4 2500, 24/4 590*, 26/4 800, 30/4 600, 1/5 800.

6/5 ml. kl. 08:00 og kl. 11:00: set fra observationsskjulet 1200, Øst-Agerø 100, ved dæmningen 1800 Lysbugede Knortegæs.

8/5 set fra obs.skjulet kl. ca. 9:00 500, kl. 11:30 1500 gæs. Øst-Agerø kl. 9:00 371 gæs. Ved dæmningen 489, heraf 2 farveringmærkede, den ene gul+ rød ring på højre ben og metalring på venstre ben – ulæselig. Den anden med tilsyneladende gul+ orange + metalring på venstre ben – ulæselig.

9/5 1350, heraf 1 ringmærket således v.b. rød øverst og gul nederst, h.b. orange + gul med nummer, 14/5 416, 23/5 350 rst.*, 26/5 øst for dæmningen 100, 26/5 600, 27/5 58, øst for dæmningen 200. Gæssene er utvivlsomt lettet mellem den 26 og 27. maj mod Svalbard

og NØ-Grønland. Men nogle få er blevet tilbage i området. Den 28/7 blev der set 1, og den 31/7 7* gæs. Disse må antages at have været oversomrende i området. 21/9 6, 9/10 >60 og 31/12 300* Lysbugede Knortegæs.

01730 **Gravand** (*Tadorna tadorna*) 24/2 80, fra 6/3 til 16/9 set i antal fra 4 til 20, 9/10 25 Gravænder. 29/5 7 ynglepar* i reservatet.

01790 **Pibeand** (*Anas penelope*) 24/2 20, 24/4 10*, 13/7 1, 9/10 >1500 og 31/12 600* Pibeænder.

01840 **Krikand** (*Anas crecca*) 18/4 1, 24/4 10, 30/4 6 (3 par), 6/5 6, 8/5 6*, 9/5 5 Krikænder.

01860 **Gråand** (*Anas platyrhynchos*) 6/3 ved dæmningen 15, 6/4 1 han, 24/4 20*, 30/4 30, 14/5 4, 26/5 2 (et par), 9/10 >100 Gråænder.

01890 **Spidsand** (*Anas acuta*) 9/10 2.

01940 **Skeand** (*Anas chlypeata*) 24/4 1* han.

02180 **Hvinand** (*Bucephala clangula*) 19/9 8 og 31/12 50 Hvinænder*.

02210 **Toppet Skallesluger** (*Mergus serrator*) 11/4 2, 24/4 2*, 29/5 omkring 50 fugle omkring Stenklipperne kan indikere ynglefugle, men de begynder sent, derfor usikkert hvor mange, der yngler, men mange af dem gør det sikkert, 27/5 5, 9/10 25 Toppede Skalleslugere.

02230 **Stor Skallesluger** (*Mergus merganser*) 6/3 8 ved dæmningen.

02600 **Rørhøg** (*Circus aeruginosus*) 22/8 1 og 7/9 1 Rørhøg.

02690 **Spurvehøg** (*Accipiter nisus*) 31/7 1 og 3/12 1 han*.

02870 **Musvåge** (*Buteo buteo*) 26/3 1, 24/4 2*, 1/5 1, 19/6 1, 31/7 1*, 26/8 1* og 3/12 3* Musvåger.

En af Pomeransfuglene fra Agerø. Foto: Martin Kviesgaard

Sotheby's 12.21

En dansk kvinde klør sig på næsen og bliver ejer af en Stradivarius

Du kan bruge dit kort over 30 millioner steder.

www.nordea.dk

Nordea

03040 **Tårnfalk** (*Falco tinnunculus*) 24/2 1 fugl.

03090 **Dværgfalk** (*Falco columbarius*) 24/4 1* hun, der småjagede. Præsterede at få alle Knortegæssene på vingerne.

03200 **Vandrefalk** (*Falco peregrinus*) 26/5 1 (3k+), 7/9 1 rst. adult., 19/9 1 og 3/12 1 rst.*.

04500 **Strandskade** (*Haematopus ostralegus*) Fra februar og året ud set i antal fra 1 til 20. 6/3 dog 25 og 31/7 55* Strandskader. 31/12 19*. En af stedets karakterfugle. 29/5 optaltes 6* ynglepar territoriehævdende på FVFs reservat.

04560 **Klyde** (*Recurvirostra avosetta*) 10/4 3, 24/4 8*, 26/4 2, 30/4 3, 1/5 2, 4/5 10, 6/5 10, 8/5 6* opførte sig som par ved strandensøerne, 8/5 10* fugle (5 par), 8/5 Øst-Agerø (strandsø + engområde) 8, 9/5 14, 14/5 8, 23/5 10*, 26/5 >2, 27/5 sås 1 fugl på rede ca. 100 m vest for skjulet. Ved ynglefugletælling den 29. maj fandtes 9* ynglepar. 10/6 2 og 31/7 2* Klyder. Om der så har været fuld ynglesucces er nok tvivlsomt. Selv om der ikke er noteret sete ræve i området, har de været der, da der senere på året blev fundet sommergrave på Holmene.

04700 **Stor Præstekrave** (*Charadrius hiaticula*) 8/4 4, 6/5 2, 23/5 4* rst., 26/5 1, 29/5 12*, 31/7 27*, 26/8 50*, 28/8 10 og 19/9 2 Store Præstekraver. Ved yngleoptællingen den 29. maj var der 7-8 ynglepar i reservatområdet.

04820 **Pomeransfugl** (*Charadrius morinellus*) 8/5 4* fugle. Det er første gang denne smukke vadefugl er set i FVF's reservat. Se billede overfor.

04850 **Hjejl** (*Pluvialis apricaria*) 24/3 30, 28/3 90, 6/4 400, 10/4 1000, 11/4 525, 18/4 4000, 24/4 300*, der rastede

på strandengen og fouragerede på tilstødende marker, senere den 24/4 2000*, 26/4 >4000, 30/4 300, 1/5 >2500, 6/5 300, 8/5 3 og 8/5 Øst-Agerø (strandsø og engområde) 200 (noget kunne tyde på, at Hjejlerne har forladt Agerø noget før end i tidligere år, hvor man endnu kunne se et betydeligt antal indtil den 11/5), 9/5 110, 14/5 3, 23/5 3* rst., 13/7 75, 15/7 77, 28/7 100, 22/8 2000, 26/8 1500*, 7/9 300.

04860 **Strandhjejl** (*Pluvialis squatarola*) 26/4 1, 6/5 4, 8/5 3*, 14/5 3, 23/5 4*, 26/5 4, 29/5 2*, 31/7 5* og 9/10 5.

04930 **Vibe** (*Vanellus vanellus*). 24/3 1, 26/3 2, 10/4 10, 18/4 2, 24/4 40*, 26/4 4*, 30/4 4, 8/5 2*, 23/5 3*, 26/5 6, 19/6 2, 13/7 10, 31/7 200*, 9/10 50 Viber. 2-3 par territoriehævdende den 24/4, men ingen redefund. 29/5 hverken territoriehævdende eller pull.

04960 **Islandsk Ryle** (*Calidris canutus*) 24/4 23* rast/four. på vadefladene mellem strandengen og Stenklipperne. 31/7* 2 og 7/9 14 Islandske Ryler.

05120 **Almindelig Ryle** (*Calidris alpina*). 24/3 8, 10/4 2, 11/4 45, 24/4 150* rast/four. på vadefladen, 26/4 80, 30/4 20, 1/5 80, 6/5 36, 8/5 100*, 23/5 5*9/5 28, 29/5 6* - ingen yngleadfærd, 15/7 80, 31/7 30*, 7/9 60, 16/9 150, 19/9 100 og 9/10 245 Alm. Ryler.

05170 **Brushane** (*Philomachus pugnax*) 24/4 10*, 1/5 2, 15/7 10 og 31/7 2*.

05190 **Dobbeltbekkasin** (*Gallinago gallinago*) 24/4 1* i territorieflugt, 15/7 4*, 31/7 9* og 7/9 9 fugle.

05200 **Tredækker** (*Gallinago media*) 15/7 1. Ikke tidligere registreret i området.

05320 **Stor Kobbersnepe** (*Limosa limosa*) 13/7 1 og 15/7 2 fugle.

05380 **Lille Regnspove** (*Numenius phaeopus*) 31/7 2* fugle.

05410 **Stor Regnspove** (*Numenius arquata*) 28/3 2, 10/4 1, 11/4 6, 24/4 3*, 8/5 2, 29/5 1*, 31/7 9*, 16/9 30 og 9/10 15 Store Regnspover.

05450 **Sortklire** (*Tringa erythropus*) 7/9 2 Sortklirer.

05460 **Rødben** (*Tringa totanus*) 24/4 8* ivrigt territoriehævdende, parring iagttaget hos 2 par, 24/4 10*, 26/4 4, 1/5 6, 8/5 10, 9/5 >10, 14/5 4, 23/5 2*, 26/5 8, 15/7 10, 31/7 6*, 9/10 10 og 31/12 2* Rødben. Ved ynglefugletællingen den 29/5 optaltes 6* ynglepar territoriehævdende indenfor reservatområdet.

05480 **Hvidklire** (*Tringa nebularia*) 24/4 2*, 1/5 21, 6/5 3, 8/5 2, 15/7 5, 31/7 14*, 7/9 7, 19/9 5, 21/9 1 og 9/10 3.

05530 **Svaleklire** (*Tringa ochropus*) 15/7 2 og 31/7 2* Svaleklirer.

05540 **Tinksmid** (*Tringa glareola*) 15/7 2 og 31/7 1* Tinksmide.

05820 **Hættemåge** (*Larus ridibundus*) 24/2 1, 24/3 8, 10/4 50, 24/4 19*, 26/4 2, 6/5 25, 23/5 5*, 13/7 15 og 9/10 150.

05900 **Stormmåge** (*Larus canus*) 6/3 1 (ved dæmningen 10), 10/4 100, 18/4 11 par (22 fugle), 24/4 10* med territorieadfærd, 6/5 20, 23/5 2*, 27/5 1, 13/7 600, 26/8 250*, 9/10 150 Stormmåger. Ved ynglefugletælling den 29/5 optaltes 16* ynglepar i reservatområdet.

05920 **Sølvmåge** (*Larus argentus*) 24/2 2, 18/4 1, 24/4 >30 på Stenklipperne, 13/7 2 og 26/8 190* Sølvmåger. Nok den mest "oversete" fugl i området. På Stenklipperne blev der den 29. maj optalt 87 reder.

06000 **Svartbag** (*Larus marinus*) 28/3 2 og 9/10 10 Svartbage.

06020 **Ride** (*Rissa tridactyla*) 15/7 2* fugle.

06150 **Fjordterne** (*Sterna hirundo*) 24/4 antagelig 2 par ved strandsøerne, dog ikke set den 29. maj. 1/5 6 fugle.

06160 **Havterne** (*Sterna paradisaea*) 24/4 2*, ved dæmningen den 8/5 1, 8/5 3, 9/5 4, 14/5 2 Havterner. Ved ynglefugletællingen den 29/5 optaltes 10 ynglepar* (redefund) i reservatområdet.

06240 **Dværgterne** (*Sterna albifrons*) 8/5 1*, 15/7 2*. Ved ynglefugletællingen den 29/5 optaltes 4 ynglepar* ved redeoptælling inden for reservatområdet. Det må være det største antal ynglepar hidtil på reservatområdet.

06340 **Lomvie** (*Uria aalge*) 29/5 1 fugl nordtrækkende.

06360 **Alk** (*Alca torda*) 8/5 1* fugl.

09760 **Sanglærke** (*Alauda arvensis*) 6/3 1, 29/3 2, 13/7 1 og 9/10 5 (så få kan der næppe have været).

09780 **Bjerglærke** (*Eromophila alpestris*) 9/10 >50. De blev set på DOF-tur, hvor vi gik ud over engene. Største enkeltflok var på 32 fugle. Og herudover blev der set en hel del flere. Faktisk havde vi på fornemmelsen, at de vimsede omkring os det meste af tiden, navnlig under turen rundt på den største af Holmene. Så hvis tætheden er lige så stor på andre af Agerøs strandenge, må der være rigtig mange Bjerglærker på øen.

09920 **Landsvale** (*Hirundo rustica*) 24/4 4*, 23/5 2*, 13/7 10, 9/10 20 Landsvaler.

10110 **Engpiber** (*Anthus pratensis*) 11/4 4, 18/4 2, 24/4 2*, 26/5 2, 13/7 1 og 15/7 1 Engpiber.

10140 **Bjergpiber** (*Anthus spinoletta*) 31/12 3* fugle.

10170 **Gul Vipstjert** (*Motacilla flava*)

18/4 1, 1/5 1, 6/5 1, 13/7 1 og 7/9 1 Gul Vipstjert. Antagelig 1-2 ynglepar.

10200 **Hvid Vipstjert** (*Motacilla alba*)

18/4 2, den ene med redemateriale i næbbet, 24/4 4 muligvis ynglende ved skjulet, 24/4 4*, 6/5 1, 13/7 1 og 31/7 6* fugle.

11210 **Husrødstjert** (*Phoenicurus ochruros*) 24/4 1* hun – vel lidt på afveje!

11460 **Stenpikker** (*Oenanthe oenanthe*) 1/5 1 fugl.

11870 **Solsort** (*Turdus merula*) 10/4 1 og 26/5 1 Solsort med rede i vindfanget til observationsskjulet.

15630 **Råge** (*Corvus frugilegus*) 9/10 1 fugl – lidt på afveje!

15670 **Gråkrage** (*Corvus corone cornix*) 6/3 ved dæmningen 2, 26/4 1, 6/5 2, 14/5 1 og 9/10 1 Krager.

15820 **Stær** (*Sturnus vulgaris*) 24/3 1, 10/4 6, 25/4 500, 6/5 10, 13/7 200, 15/7 100, 31/7 3000* Stære.

16600 **Tornirisk** (*Carduelis cannabina*) 1/5 10 og 31/7 20* fugle.

16360 **Bogfinke** (*Fringilla coelebs*) 23/5 1* fugl.

16579 **Gulspurv** (*Emberiza citrinella*) 6/3, 24/3 2 og 26/3 1 Gulspurve.

18820 **Kornværbling/Bomlærke** (*Emberiza calandra*) 24/3 10, 29/3 1, 18/4 3, 24/4 5*, 24/4 10*, heraf 6 sy. hegnet til skjulet og 6/5 4, 13/7 1 (sy.), 31/7 15* Kornværblinger.

217 besøgende har på den ene eller anden måde har givet sig til kende i den udlagte protokol. Ikke mange, men måske fordi opfordringen til at registre sig har været nedtaget det meste af sæsonen. Der har i årets løb været 3 offentlige ture: 1. maj med 50 deltagere fra Morsø Landboforening; dårligt vejr i de første timer af turen, derefter opklaring. 25/5 en aftentur med 25 deltagere og 9/10 med 11 deltagere. Sidstnævnte blev en meget fin tur med højt solskin, stille vejr, og dertil gode oplevelser.

25/4 skrev Joy og Erling Thomassen, Kolind og Ruth + Ole fra Risskov: *Vi er alle fire meget taknemlige for observationsstederne, vi har i Danmark.*

NN skrev 1/6: *"Vi så ikke noget særligt, bare et par gravænder, det er nok for sent på dagen, kl. 22:30. Jeg kunne godt tænke mig at gå på jagt her til efteråret."*

Charlotte skrev den 6/6: *"Fætter og kusinetræf i Lynggaard i Hvidbjerg. Udflugt til fuglereservatet. Vi har set svaler, viber, gråænder, bekkasiner og en masse sunde kvier."*

21/6 Maja og Kenneth Lind, Sverige: *"Måste vara härligt att vara här, när flyttfåglarna anländer. (Det är fint nu också!)"*

22/6 Emma fra Valby: *"Heii... Her har jeg i dag set nogle viber, hejrer, svaler, gravænder, stære i massevis... Det var sjovt. Jeg er Emma fra Valby!! Og farmor fra Randers."*

10/7 *"Karen, Kristian og Tinna Kudsk har haft en forrygende oplevelse."*

"Panoramaudsigt – vindens susen – viber, der flakser – hejren står stille – solen gør småsøerne til tindrende lyssøer" – skriver Tage Nør Petersen og Signe Kofoed den 24/7.

Ca. 3/10: *"Jeg synes det er et godt sted, men det trænger til at blive frisket lidt op. Stedet ligger fint. Lidt flere kikkerter, men ellers er det helt fint. Jeg giver stedet 2 stjerner! Hilsen Kathrine."*

Flot kommunalhjælp til Lille Præstekrave ved Rødding Sø

Tekst og fotos

Henning Pedersen

Mellemvej 15

8800 Viborg

Tlf.: 8661 3618

Den 31. maj 2005 var jeg, som så ofte før, på en optællingstur til den nyetablerede Rødding Sø nord for Viborg. I søen kan ses mange spændende arter, og i april dukkede bl.a. den første Lille Præstekrave op.

Ved det nordøstlige hjørne af Rødding Sø er der lavet et lille regnvandsbassin til opsamling af overfladevand. Mellem dette bassin og søen er en lille landtange. Her slog præstekraven sig ned. Ved hvert eneste besøg ved søen var den at finde lige dér. I begyndelsen af maj måned dukkede magen op, og snart fik jeg mistanke om, at de måske ville yngle ved regnvandsbassinet og holdt derfor ekstra øje med dem.

Om eftermiddagen den 31/5 fik jeg vished for mistanken. Da jeg gik hen mod landtangen, dukkede præstekraven pludselig foran mig. Både den og magen var tydeligt nervøse. Rede??

Efter kort tids søgen fandt jeg reden med 4 æg på østsiden af tangen blot en meter fra regnvandsbassinet. I muddret

på tangen sås mange fodspor – her var åbenbart stor trafik, og jeg havde ofte set folk på dette sted.

Da reden lå temmelig udsat og mit klare indtryk var, at yngleforsøget sikkert ville mislykkes med al den trafik, kontaktede jeg sidst på dagen Martin Kviesgaard (DOF-Viborgs fredningsudvalg) og forklarede ham situationen. Jeg mente, det ville være godt at afspærre tangen, så præstekraverne kunne få fred.

Allerede dagen efter (den 1. juni) tog Martin affære og kontaktede Tjele Kommune og forklarede sagen. Per Christensen fra Teknisk Forvaltning var særdeles positiv og ville straks afspærre tangen i begge ender, hvilket skete samme dag - mindre end 24 timer efter henvendelsen!

Hurtigt og effektivt – sådan skal det være. På foto 1 ses tangen med afspærringen og skiltningen. Præstekraverne har reden ca. midt på tangen, til venstre ind mod det lille bassin.

Hele tangen er nu totalt spærret af i

begge ender. Diskret plastiksnor i advarselssfarver et sat op fra bred til bred og i midten en pæl.

På pælene er monteret to skilte. Se foto 2. Et meget informativt med en forklaring på, hvorfor tangen er afspærret i juni. Og på samme skilt, en kort orientering om status for Lille Præstekrave i DK. Dertil et meget flot farvefoto af en voksen Lille Præstekrave. Nedenunder et andet skilt (illustration af hund) i sort/hvid, med påbud om at holde hunde i snor!!

Jeg finder, at Tjele Kommune Teknisk Forvaltning v/Per Christensen, skal have stor tak og påskønnelse for den endog meget hurtige og positive indsats for at redde præstekraverne - det kunne andre lære meget af! Og lokalbefolkningen i Rødding kan være stolte af, at søn allerede nu, så kort tid efter genskabelsen, har så sjældnen en ynglefugl som Lille Præstekrave.

HUSK

-at medlemmer bosiddende uden for amtet kan bestille et abonnement på HJEJLEN. Dette kan ske ved at ringe til redaktøren 8667 1646 eller ved at sende en email til ham på adressen eyvihak@worldonline.dk.

Kommentar: Hvem er det synd for?

Den underfundige Anders Lund Madsen havde den 3/6 i gratisavisen Urban denne kommentar om det næppe bæredygtige fiskeri af tobis:

"Ligesom tobiserne, der lever ude i Nordsøen. Eller rettere: Ligesom tobiserne, der levede ude i Nordsøen, for det gør de heller ikke længere. For længe har man fanget 800 millioner kilo tobis om året, for minkene skal jo have noget at æde, så deres pels kan skinne, og nu er tobiserne væk, og nej, hvor er det synd. Ikke for minkene. Ikke for fiskene. For fiskerne."

Man kunne spørgende tilføje: eller er det mere synd for Rideme, Havtememe og alkefuglene, der mangler mad at fodre deres unger op med?

Jørgen Peter Kjeldsen

Fugle og Dyr i Nordjylland 2004

Lokalrapporten for DOF Nordjylland og Viborg - Fugle og Dyr i Nordjylland 2004 - er rapport nr. 41 fra Nordjysk Ornitologisk Kartotek (NOK).

FDN 2004 omhandler fugleagttagelser indsendt af knap 300 personer fra hele landet og fra fuglelokaliteter som f.eks. Vejlerne, Ulvedybet, Lille Vildmose, Skagen og nordvestjyske træklokaliteter som Hanstholm og Ørhage. Vi har modtaget ca. 63.000 iagttagelser af mere end 300 arter.

FDN 2004 er i år med økonomisk støtte fra Aage V. Jensens Fonde trykt med over 80 fotos i farver.

Så er det tid at få suppleret samlingen!

Jens Frimer Andersens smukke akvareller pryder igen i år rapportens for- og bagside.

Under artsgennemgangen fortælles der bl.a. om ny nordjysk rekordforekomst af Stor Stormsvaler i september med hele 254 fugle. Den gamle rekord var på kun 32 fugle. Skestorkene fortsætter fremgangen mht. antallet af ynglepar. I 2004 fik i alt 16 par ca. 40 unger på vingerne fra deres koloni i Limfjorden.

I Lille Vildmose var spændingen stor i foråret fordi sidste års to langtidsstationære Slangeørne måske ville dukke op igen. Spådommen holdt stik, selv om fuglene ikke var der så lang tid som sidst.

En art som Vagtel viste sig igen i år med et meget stort antal, mens Plettet Rørvagtel tilsyneladende bliver mere og mere fåtallig.

Blandt vadefuglene bør nævnes at der pludselig sidst i april dukkede en Stylteløber op på det nye vadefugle-hotspot i den sydlige del af området – Viskum. Samme sted blev der 4/5 sat ny nordjysk rekord af Tinksmed med hele 358 stk. Antallet er sandsynligvis også ny forårsrekord i DK.

Den utroligt smukke Sabinemåge viste sig i 2004 i store mængder i det

En stribe af tidligere års rapporter

nordjyske. Hele 35-40 fugle blev det til i løbet af efteråret.

Går man til spurvefuglene omhandler rapporten sjældenheder som Korttået Lærke, Sydlig Nattergal og ikke mindst landets 7. og Nordjyllands kun 2. Blåstjert dukkede op i årets løb. Alle blev de tilløbsstykker for folk fra nær og fjern.

Blandt de mere almindelige arter ser det nu for alvor ud til at Korttået Træløber har slået sig fast i den sydlige del af området.

Fra oktober og året ud husker vi nok alle den massive invasion af Dompapper med "trompetstemmer". Om der er tale om en meget østlig bestand finder vi nok aldrig ud af.

I november dukkede pludselig et antal Krognæb op i den nordligste del af NOK's område. En del af de i alt ca. 11-14 forskellige fugle var meget stationære og kunne opleves på ganske tæt hold af adskillige besøgende fuglekiggere. Især frederikshavnerflokken på Rimmers Allé solgte billetter.

Dette var kun et lille udpluk fra rapporten. Vil du læse mere så anskaf dig straks 2004 udgaven af rapporten, der er flottere end nogensinde før.

Rapporten kan bestilles hos Tscherning Clausen, Spergelvej 23, 9270 Klarup, tlf.: 9831 7354 eller på e-mail:

tsc.vib@mail.tele.dk og koster også i år kun kr. 120,00 + omkostninger til forsendelse kr. 25,00.

Arbejdsgruppe Agerø-reservatet

søndag den 4. september

Fugleværnsfonden søger DOF-medlemmer og andre, der vil gøre en arbejdsindsats med fjernelse af det faste hegn samt foretage en kraftig beskæring af det levende hegn langs den sidste del af stien til observationskjulet.

Vi mødes kl. 10:00. Du må gerne medbringe brækjern, en kraftig spade, sav og ørnenæb. Fugleværnsfonden sørger for drikkevarer og blødt brød, når du selv tager en madpakke og kaffe med. Og der bliver også tid til at slappe af bag kikkerten.

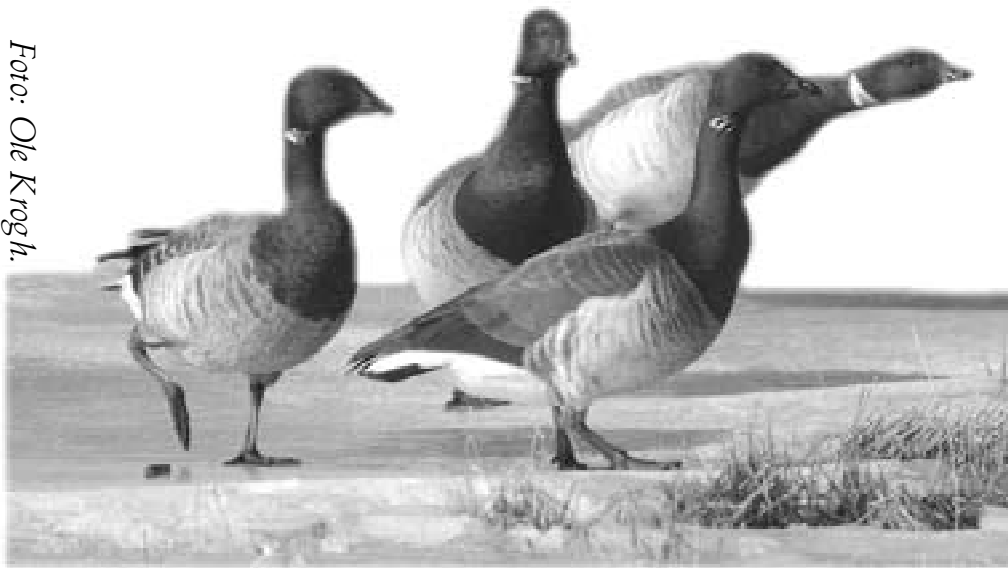
Hvis det er muligt for dig at tilmelde dig til dagen, vil FVF være taknemmelig, men strengt nødvendigt er det ikke.

Eventuel tilmelding kan ske til Eyvind Lyngsie Jakobsen, tlf. 8667 1646 eller på mail: eyvijak@worldonline.dk.

Af Jan Skriver

Svalbards Knortegæs stiger i antal

Foto: Ole Krogh.

En af verdens mindste gåsebestande, de Lysbugede Knortegæs, der yngler på Svalbard og i Nordøstgrønland, bevæger sig fra at være truet i retning af øget trivsel.

De Lysbugede Knortegæs, der har Danmark som deres absolut vigtigste vinterkvarter, er netop fløjet omkring 3.000 kilometer fra vores kyster til deres arktiske ynglepladser på den norske øgruppe Svalbard og i Nordøstgrønland.

Men inden afgang på gåserejsen, som de i reglen klarer på bare tre døgn, blev de talt her i landet. Og facit må fornøje, for det lød på rundt regnet 7.900 Lysbugede Knortegæs, der i maj holdt til på cirka 35 danske lokaliteter.

- For fyrré år siden var bestanden alvorligt truet. Midt i 1960'erne var der måske bare 1.500 Lysbugede Knortegæs tilbage i den bestand, som yngler på Svalbard og i Nordøstgrønland. Omkring 1970 blev det anslået, at cirka 2.000 Lysbugede Knortegæs holdt vinter

i Danmark. De seneste år har vi konstateret, at bestanden har været jævnt stigende, men vi må på samme tid sige, at de Lysbugede Knortegæs endnu ikke har, hvad vi kalder en "gunstig bevaringsstatus". Vi er kun halvvejs, siger Preben Clausen, der er seniorforsker og gåseekspert hos Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Kalø.

Biologerne fra DMU har fastsat et kriterium for, hvornår bestanden af Lysbugede Knortegæs, der ligesom de beslægtede Mørkbugede blev jagtfredet i 1972, går fra en status som "ugunstig" til "gunstig". Når bestanden runder 15.000 individer, vil arten i store træk være kommet i smult vand bevaringsmæssigt set.

- De mildere vintre repræsenterer en

Lysbugede Knortegæs fra Mors, den 1. maj 2005. Foto: Jens Kristian Kjærgård.

væsentlig del af forklaringen på fremgangen for de Lysbugede Knortegæs. I nogle isvintre dør de unge gæs som fluer, mens dødeligheden blandt de gamle gæs kan være op til tre gange så høj som i milde vintre. Det oplevede vi for eksempel under den seneste isvinter i 1995/1996. De mildere vintre er tilsyneladende i stand til at kompensere for den kendsgerning, at gæssene mange steder i de lavvandede danske fjordområder har mistet deres fødegrundlag, fordi ålegræsset er forsvundet, siger Preben Clausen.

Forskeren kan notere, at de Lysbugede Knortegæs i disse år spreder sig til en lang række nye lokaliteter i Danmark.

- For 10-15 år siden var der kun en halv snes steder, hvor de Lysbugede Knortegæs holdt til i vinterhalvåret og om foråret her i landet. I dag bliver de regelmæssigt optalt på alle lokaliteter i Limfjorden og på kyststrækningen fra Frederikshavn til Grenå, hvor der er egnede fødemuligheder. Også på Nordfyn har gæssene de seneste vintre etableret en ny rasteplads, fortæller Preben

Clausen.

Ligesom sangsvanerne i 1970'erne og 80'erne slog sig på vintersæd, da deres ellers foretrukne føde af ålegræs forsvandt på grund af forurening med næringsstoffer i fjordene, har også den Lysbugede Knortegås skiftet vaner.

- Vi kan se, at Knortegæssene i stigende grad går på vintersæd, noget der hidtil har været næsten ukendt. Flere steder ved Limfjorden og i Mariager og Randers Fjord går gæssene op på de gødede marker og nipper af vintersæden i stedet for at småsulte på fjordene, hvor den naturlige vegetations udbredelse mange steder er markant reduceret, siger Preben Clausen.

Mildere vintre og vintersæd er tilsyneladende opskriften på ny fremgang for Svalbards Lysbugede Knortegås, der for bare 40 år siden måske var på vej mod at uddø.

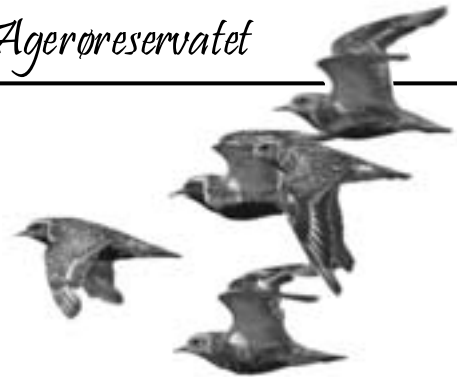
Den seneste status for bestanden blev publiceret i 2004 i et samarbejde mellem Wildfowl & Wetlands Trust (England) og Danmarks Miljøundersøgelser. Rapporten kan hentes på internet-adressen:

<http://www.wwt.org.uk/monitoring/waterbirdreviews/light-bellied-brent-east-atlantic.asp>.

Denne artikel er venligst udlånt fra <http://www.dof.dk>. HJEJLEN takker!

Agerøreservatet

Arbejdsindsats

En del arbejde skal igangsættes i Agerøreservatet.

Det har længe været klart for enhver besøgende, at parkeringsarealet til brug for dem, der vil besøge observationsskjulet, næsten ikke var til at få øje på. Og når det så var fundet og bilen parkeret, bestod næste vanskelighed i at skulle passere et sted, der ofte er en mudderpøl. Mindre klart har det været, at det faste hegn langs den sidste del af stien mod obs.skjulet ikke længere har det så godt. Tidens tand, hvortil hører en orkan i begyndelsen af januar i år, har imidlertid gjort det klart, at enten skal hegnet fornyes, eller også skal det helt fjernes.

Planen er nu at flytte P-arealet nogle meter til den ene side samt skabe plads for et par biler mere, end der hidtil har været plads til, og endelig bliver den gjort mere synbar for de besøgende.

Udbedring af stien skal ske på de første ca. 100 m fra asfaltvejen. Der laves et ca. 1 meter bred fortov langs jorddiget og kantet med lærkestammer. Her lægges grus, og der sørges for et dræn, så en vandring gennem mudderpølen undgås. Herved bliver der også mindre konkurrence mellem landbrugskørsel og den gående færdsel til observationsskjulet. Stien bliver kantet med lærkestammer. Projektet finansieres gennem Fugle for Folket, hvortil Fugleværnsfonden har fået fondsstøtte.

Til disse arbejder har Fugleværnsfonden indhentet tilbud fra nogle lokale entreprenører, og det er så håbet, at denne del af arbejdet kan blive gennemført i løbet af forsommeren.

Den anden del af arbejdet vil være en fjernelse af det faste hegn nærmest observationsskjulet. Derefter skal buskene beskæres kraftigt og stien gøres mere publikumsvenlig, bl.a. med pålægning af stabilgrus. Og viser der sig mulighed for at lade stien sno sig lidt – der er jo så lige og kedelig som Roskilde landevej var det for nogle år siden – vil vi gøre det.

Til arbejdet med fjernelse af det faste hegn bliver der brug for frivillig arbejdskraft fra DOF-medlemmerne. Vi vil søge at gøre mest muligt af arbejdet søndag den 4. september. Og samme dag vil vi beslutte os for, om der skal være endnu en arbejdsdag. FVF sørger for øl og vand og blødt brød - det sidste under forudsætning af, at vi ved, hvor mange, der kommer og vil gi' en hånd med.

Hvis der blandt læserne af Hjejlen er én, der enten er interesseret i at erhverve hegnet for at anvende det som brænde eller kender én, der vil det, kan den pågældende ringe mig op (8667 1646). Hegnet består fortrinsvis af lodrette forskallingsbrædder. Hegnsstolperne er ikke brændbare.

Læs om indkaldelse til en arbejdsdag andetsteds i bladet.

Eyvind Lyngsie Jakobsen

Af Louise Dahl Christensen

Storken er landet i Viborg!

Efter 41 års fravær er storken nu tilbage i Viborg. Fra den 28. april til den 7. august viser Viborg Stiftsmuseum den fine kultur- og naturhistoriske udstilling "Stork, Stork Langeben". Udstillingen er udarbejdet i samarbejde med Horsens Museum og storkeekspert Hans Skov.

Fra vores barndom ved vi, at "Stork Langeben med de røde hoser" spankulerede rundt i Faraos moser og talte egyptisk, for det sprog havde han lært af sin mor. Det er ganske vist, for det skrev den verdensberømte eventyrdigter H.C. Andersen.

Men der tog han nu fejl.

På Viborg Katedralskole var en anden H.C. ansat, men med Mortensen til efternavn, Fugle-Mortensen blev han kaldt. Han påbegyndte som den første i verden en systematisk ringmærkning af trækfugle. Herved dokumenterede han, at storken fløj de 12.000 km fra Danmark til Transvaal i Sydafrika. Fugle-Mortensen var en dygtig fotograf, og i udstillingen vises de fotografier Mortensen selv tog af storke i Viborg. Besøg også hans arbejdsrum med ringmærkningsudstyr og breve fra hele verden.

Storken og mennesket er knyttet tæt sammen. Ikke bare i de gamle fortællinger om storken, der kommer med de små børn, men også i naturen, hvor storkens levebetingelser afhænger meget af landbrugets produktionsmåde. I 2004

ynnglede tre storkepar i Danmark, og det kunne tyde på, at storkenes leveforhold er blevet forbedret. Men samtidigt døde tre unger i reden i Ribe, fordi der ikke var føde nok.

I udstillingen viser vi storkens historie i Danmark i samspil med landbrugets udvikling og der fortælles om storkeforskning over ringmærkning og satellitovervågning. Man kan tage med storken på træk til Afrika, kigge nærmere på storkens mulige fødeemner eller besøge den store storkerede med unger.

Der er også plads til at læse storkehistorier i hyggehjørnet eller dyste i storkepillen. Nyd den klassiske film om storken på Skjern Station, se klip fra dagligdagen i storkereden i Ribe eller gæt størrelsen på et storkeæg. Der er masser af hyggelige aktiviteter for børn og voksne.

Det koster lidt at komme på Viborg Stiftsmuseum, med mindre du er medlem af Viborgegnens museumsforening, hvilket HJÆLENS redaktør ved noget om. Museet har til huse på Hjultorvet i Viborg, hvor der er åbent fra kl. 11-17, mandag lukket.

Fuglemaleren Leif Rydeng (1913-1975)

Jeg havde indtil for ca. 2½ år siden den store glæde jævnligt at kunne komme på besøg hos tidligere kontorchef Thorvald Frølich på Amager, København. Hans store stues vægge var tæt på at være tapetseret med malerier med fuglemotiver. Det billede, der nok mest tiltrak sig min opmærksomhed, var et 73 x 92 cm stort billede malet i 1969 med Grønlandske Blisgæs, malet af Leif Rydeng. Det var hver gang med en følelse af andagt, jeg stod foran dette billede. Gæssene står i forgrunden, i "mellemgrunden" er det spejlblanke vand - sø eller fjord - og i baggrunden det delvist snedækkede fjeld, som spejler sig i vandfladen. Billedet er holdt i en overvejende blå tone - fra det lyseblå til det mørkeblå. Der er en kraft i dette billede, der virkelig får beskueren til at føle sig lille. Og man kan næsten høre stilheden i Blisgæssenes store rige. For mig er billedet det smukkeste fuglemaleri, jeg nogensinde har set. Det står stærkt i min bevidsthed. Gengivelsen i dette blad yder ikke mesterværket retfærdighed, men kan forhåbentlig give inspiration til at besøge udstillingen til yderligere fordybelse. Du kan glæde dig!

Flertallet af Thorvalds Frølichs malerier var malet af Leif Rydeng.

Leif Rydeng spandt ikke guld på sin kunst. Ufortjent kom han til at stå i skyggen af først og fremmest Johannes

Larsen. Og det var alt for få, der havde øjnene åbne for Rydengs kunst. Ja, i en lang årrække holdt han sig helt fra at male motiver med fugle. Og en del af hans af fuglebilleder endte som lærreder for andet end fuglemotiver. Dette skete, efter at han var blevet beskyldt for at efterligne gamle anerkendte fuglemalere. Heldigt for eftertiden vendte han tilbage til fuglemaleriet. Og det blev til fuglebilleder fra de smukkeste landskaber i Thy, på Saltholm, Dybsø, Skåne og flere andre steder.

Leif Rydeng og hans hustru Liselotte blev i marts 1975 påkørt af en spritbilist, og begge blev dræbt på stedet.

Nu er der lejlighed til at se både Leif Rydengs ovennævnte billede og andre af hans billeder fra Grønland, som sammen vil udgøre en særudstilling, ligesom der også vil være mulighed for at se en del af hans øvrige produktion på den udstilling i Pakhuset i Krik, som er annonceret her i HJEJLEN (på side 21). På samme udstilling vil man også kunne se billeder af Johannes Larsen, Knud Kyhn, Aage Gitz-Johansen og Leif Ragn Jensen.

Redaktøren af HJEJLEN kan på det varmeste anbefale et besøg på denne udstilling, som næppe vil efterlade nogen fugleinteresseret upåvirket.

Eyvind Lyngsie Jakobsen

DOF på nettet

Følg med i foreningens aktiviteter, klik ind på:

www.dofviborgamt.dk

www.dof.dk

www.dofbasen.dk

www.netfugl.dk

www.naturbutikkenen.dk

www.doftravel.dk

BYGHOLM CAMPING

Ved Fuglereservatet Vejlerne

Midt i naturen mellem hav og fjord
Veludstyrede hytter og værelser

Hestevognskørsel og Ridelejr

Swimmingpool • Restaurant

Festlokaler til 120 personer

ÅBEN HELE ÅRET

BYGHOLMVEJ 27, ØSLØS, 7742 VESLØS • TLF. 97993139

Email: bygholm@1031.inord.dk • FAX 97993802

Konservatoren i Aalestrup

- Trofæmontering
- Udstopning af fugle og pattedyr
- Restaurering af præparater
- Udlejning og salg
- Garvning af skind

JANE OG VAGN REITZ

- aut. zoologisk konservator fa.

Nørrehedevej 33 • 9620 Aalestrup • Telefon og fax 98 64 18 91

Pakhuset · Krik

Leif Rydeng
Grønlandske Billeder
Fuglefjelde · Bygder · Fjorde
1965 - 1969

Fuglemaleren Leif Rydeng (1913-75) har i de sidste ca. 15 år opnået en posthum og velfortjent position som en af Danmarks betydelige naturskildrere. Hans fuglebilleder med flugt, fart og indlevelse har begejstret på udstillinger på Nivaagaard, i Roskilde, på Marienlyst Slot i Helsingør, "Fuglefri" på Silkeborg Bad, i Kalundborg og ikke mindst på Johannes Larsen Museet i Kerteminde i 1994 og 2004.

På samtlige udstillinger var det den danske fugle verden (iblandet indtryk fra Skåne og Marsken i Sydslesvig), der dominerede væggene. Enkelte billeder fra Leif Rydengs 4 ophold på Grønland viste en flig af en facet, som ikke var almindeligt kendt.

Udstillingen i Pakhuset · Krik fokuserer for første gang på den næsten ukendte side af Rydengs talent - de storladne og betagende grønlandske billeder vrimglende med fugleliv eller mennesker.

Pakhuset · Kriks egen store samling af gammel grønlandsk kunst og kunsthåndværk af fornem kvalitet vil indramme Leif Rydengs billedverden.

25 juni - 4 september
tirsdag - søndag 13-17 · Omvisning alle søndage kl 14

Pakhuset · Krik
Bjørn Wandall · Kunst og Antikviteter

Krikvej 58 · Krik · 7770 Vestervig · Thy
97 94 21 00 · pakhusetkrik@mail.dk
www.pakhusetkrik.dk samt www.fempaastribe.dk

TURREFERATER

Nors Sø, 21. november 2004

Frostklart vejr, -3 grader, findes der noget bedre når den står på fuglekiggeri, nej vel! De 9 morgenfriske deltagere på denne DOftur havde da også fundet vanter og huer frem, og stod og stampede forventningsfuldt i den frosne jordskorpe. Alt imedens at turlederen ransagede sin bil for at finde den hue, han bestemt mente at have set i bagagerummet for et par dage siden. En kasket yder ikke megen beskyttelse i 3 graders frost, men sådan blev det!

På ruten mod fugletårnet sås en del Bog- og Kvækerfinker, Fuglekonger og Musvitter lod sig også se, og Dompappen kunne høres inde fra skoven. Næsten henne ved tårnet er der et sted, hvor krattet hører op, og hvor der er frit udsyn over det meste af søens vestlige ende, der blev gjort holdt og scoperne sat op. Der gik ikke mange sekunder før en af de mere fuglekyndige deltagere råbte "Havørn" og ganske rigtigt, ovre på den vestlige bred stod en ung Havørn. Nu kunne det kun gå for langsomt med at komme hen i tårnet! Det viste sig ret hurtigt, at fugletårnet ikke var et 10 personers tårn. Jørgen Vigstrup som er meget kendt på stedet, fandt da også en plads lidt til venstre for tårnet, hvor der også kunne stå nogle stykker, så snart var alle i gang. Havørnen blev hurtigt bekendt med vores tilstedeværelse, og efter 10-15 min. med mange urolige blikke mod tårnet, havde den da også fået nok af at blive overbegloet, og fløj med tunge vingeslag over engen, for til sidst at sætte sig i træerne i den vestlige del af plantagen. Skønt nogle af os så, hvor den forsvandt, var det ikke muligt at se den fra tårnet. Heldigvis var der

også andre fugle i og ved søen, så den næste halve times tid bød på Nordisk Lappedykker (1), Toppet Lappedykker, Fiskehejre, Sangsvaner, Trolldand, Hvinand og Stor Skallesluger. Desværre svigtede Lille Skallesluger os totalt i år. Nors Sø er ellers en af amtets bedste lokaliteter for arten i vinterperioden. I søens østlige ende kunne vi med scopet se større flokke af Blishøns, Trolldænder, Stor og Toppet Skallesluger, Skarv og Grågæs m.m.

Efter fugletårnet gik vi langs med reserватgrænsen til Nebelstenen. Undervejs lettede Havørnen fra træerne og fløj til deltagernes store tilfredshed igen tilbage over engen og forsvandt over søen mod øst. Turlederen, som så frygtelig gerne ville have en godt billede af ørnen, kæmpede med at skifte telelinse, og så ikke ørnen forsvinde, zoomede i stedet på en Fiskehejre, men blev hurtigt klar over, at den vingeføring vist ikke passede på en Havørn. Fra Nebelstenen gik vi gennem skoven tilbage til parkeringspladsen, uden at se ret mange fugle på vejen. Tilbage ved bilerne fik nogle en kop kaffe, andre prøvede uden held at spotte Havørnen i den østlige del af søen. Den var måske fløjet videre til Vejlerne. Ca kl. 11:30 opløstes selskabet, en god oplevelse rigere!

Jan S. Kristensen

Hald Hovedgård, 12. december 2004

Fjorten fuglekiggere deltog i den traditionsrige juletur til Hald Sø. Vejret var stille og mildt, og der var pænt med småfugle i parken. Kvækerfinker, mejser og russiske Dompapper vimsede rundt i træerne, mens tre Sangsvaner passerede

henover. Fra parken gik vi langs søen til borggrunden. Søen bød primært på Troldeænder, og fra borgtårnet var der udsigt til en snes rastende Fiskehejrer. Herefter gik turen til Trolde slugten bag kroen. Her var der ikke så mange fugle i træerne, men til gengæld lavede Vandstæren svømmeopvisning til ære for os.

Ole Lilleør

Agerøreservatet, 1. maj 2005

Turen var kun med 6 deltagere. Til gengæld var vejret flot, og fuglene viste sig på den mest spektakulære vis. 4 Hvidklirer i et vandhul meget tæt på skjulet demonstrerede ivrigt, hvordan man i deres verden søger efter føde. Det gjorde de faktisk i mere end en time. Senere så vi en flok på 14 Hvidklirer. 23 Hjejler hvilede sig på engen, medens ca. 2000 på et tidspunkt overfløj området. De Lysbugede Knortegæs viste sig i et antal af 1600-1700 på engen. Herudover sås Gravand 10, Alm. Ryle 10, Klyde 10, Strandskade, Rødben 4, Musvåge og Bomlærke 5 sy. Det gode vejr med få deltagere gjorde, at vi fik det rigtig hyggeligt med mulighed for at tale sammen om det, vi så. Dette gjorde at turen, der begyndte kl. 7:30, først sluttede kl. 12:00.

Eyvind Lyngsie Jakobsen

Rødning Sø, 1. maj 2005

Rødning Sø nord for Viborg blev naturgenoprettet i efteråret 2004, så det var spændende at se, hvad denne lille nye lokalitet kunne bidrage med. 18 veloplagte fugleinteresserede mødte op på dagens tur, heraf mange lokale borgere. Vejret var bestemt med os, det var en smuk, stille og solrig morgen. Som typisk for nye sølokaliteter havde et mindre antal Sorthalsede Lappedykkere indtaget søen, og de kunne opleves på nært hold.

To par Gråstrubede Lappedykkere lå på rede, og den toppede fætter var også at se. Med lidt held vil søen måske til næste år rumme alle vore fire hjemmehørende lappedykkerarter.

Søen er op til 2,5 meter dyb, men på store dele også lavvandet. Derfor ses både dykænder og svømmeænder, dog endnu i beskedent antal. Endnu er søen uden nævneværdig bredvegetation, så de muddrede bredder tiltrækker lidt vadefugle. En Mudderklire lod sig fint beskue, men også Lille Præstekrave, Tinksmid, Hvidklire og Brushane så vi fouragere langs brinkerne.

Langs sydsiden gik vi hen til vestenden. Det blev dog en mudret affære, for der var flere væld på skråningen. Alle nåede dog vist nogenlunde tørskoet frem. I vestenden var der denne dag kun få fugle, men stedet ligner bestemt noget, der kan gå hen og blive et helt fint vadefuglested.

Der er ingen tvivl om, at søen kan blive et lokalt fugleparadis. Forudsætningen er den rigtige pleje og beskyttelse. Græsning på engene helt ned til søen er helt nødvendigt for at sikre mudderflader til vadefuglene. På sydsiden kan man til gengæld lade rørskoven vokse op, og derved skabe levesteder for andre fuglearter. Et krat på nordsiden er perfekt til et lille skjul helt ude ved vandlinjen. Men ellers kan søen let overskues fra landevejen. Bag granskoven på sydsiden kan skabe en hygge-krog, hvorfra hele søen kan overskues. Der er planer om en natursti rundt om søen. Det er en rigtig god idé, og vil kunne give fine naturoplevelser. Blot er det vigtigt, at stien ikke kommer for tæt på søbredden (måske undtagen på sydsiden), for det vil skabe alt for mange forstyrrelser.

Ole Lilleør

Skovens Dag, Hald Hovedgård, 8. maj 2005

Skov- og Naturstyrelsen og Skovforeningens årlige "Skovens Dag" ved Hald Hovedgård var denne gang med deltagelse af DOF. Forventningerne var store, da der var 350-400 besøgende ved det tilsvarende arrangement i 2004. Arrangørerne havde lagt forskellige poster i området omkring Hald Hovedgård med bidrag fra forskellige foreninger. Vores post var placeret i Troldeslugten, længst væk fra hovedattraktionerne i slotsparken. Så det var virkelig interesseret, der valgte turen omkring os. Vi var nu vældig tilfredse, for det var en idyllisk post med gode muligheder for forskellige skovfugle. Vi kørte derfor fra Viborg med bilen fuld af diverse brochurer, fuglekasser, fuglebøger og udstoppede fugle (for en sikkerheds skyld). Det så meget "sort" ud, da vi skulle køre fra Viborg, så paraply og parasol kom også med i bagagen. Vi fik da også flere byger i løbet af dagen, men det blev heldigvis også til solskin. Trods bygevejret deltog ca. 300 besøgende i arrangementet, og det lykkedes at lokke godt og vel 100 besøgende ud til DOF-standen. Så vi havde travlt med at fortælle om fuglene der sang, de udstoppede fugle og om fuglekasser. Vi fik også delt flittigt ud af vores "reklamebrochurer". Alt i alt var det en god dag, som DOF gerne deltager i til næste år.

Ole Lilleør & Susanne Møller

Viskum, 11. maj 2005

I 2004 drukkede denne tur i regn, men i år var vejret til gengæld perfekt med solskin og næsten ingen vind, så 26 interesserede dukkede op til en mini-fugletur ved Visikum Hovedgaard. Det er dejligt, at så mange møder op, selvom det jo er en lokalitet, hvor man virkelig har brug for kikkerten og også for telescop.

Fuglene holder til ved søerne, hvor observationsafstanden er lidt for stor for uøvede. Heldigvis var deltagerne tålmodige, så de fleste fik set Sangsvane, Tinksmede, Rødben, Brushøne, Gule Vipstjerter, Bynkefugl, Atlingand og Knarænder og alle de almindelige arter.

Snakken går godt sådan en aften, og turlederens viden bliver testet. "*hvorfor er Visikum så godt et sted?*" ... "*Er der andet end Landsvaler?*" ... "*Jamen er Tinksmede ikke sjældne?*" ... "*Findes der Nattergal her?*" ... "*Kan Bomlærken ikke sige andet?*" ...

På denne aften var det nok særligt nogle meget medgørlige Gule Vipstjerter, der blev studeret, og da Rørhøgen kom flyvende med bytte lige over vores hoveder, var der ingen tvivl om, at succesen var hjemme og arrangementet var "godkendt".

Nørreådal, grødeskæring og kreaturafgræsning fik vi også snakket om, og med Visikums enge som det perfekte eksempel på, hvor stor naturværdi der kan skabes i en ådal, når den drives optimalt. Alt i alt en dejlig aften.

Martin Kviesgaard

Fuglenes Dag, Hald Sø, 29. maj 2005

Søndag morgen den 29. maj var en dag med vekslende skydække og tørvejr, hvor 31 deltog i fugleturen ved Hald Hovedgård. Der kom en enkelt helt fra Nordjylland, flere var fra kommunerne omkring Viborg, og en del kom fra nærområdet lige omkring søen.

Igennem 21 år har DOF Viborg Amt afholdt dette arrangement, hvor fuglestemmerne eller synet af omkring 50 forskellige fuglearter har medvirket til at gøre Fuglenes Dag til en spændende og særlig oplevelse.

På grund af områdets mange forskellige løvtræarter, hvoraf mange af træstam-

merne rummer plads til hulrugende fugle, opleves løvspringet med dets mange gule og grønne farver særligt intenst netop her.

Masser af fuglesang fra godt skjulte fugle som Havesanger, Munk, Gærdesmutte og Korttået Træløber var blandt de første iagttagelser på turen. I parken ved Hald så og hørte vi også Hulduerne, inden vi gik til Hald Ruin. Der så vi næsten alle en Isfugl sidde ved søkanten, imens vi stod godt skjult i "fugletårnet" på ruinen. Derfra studerede vi også Skarvernes spændende adfærd omkring rederne, hvor de store unger blev fodret af deres travle forældre.

Ved dammen bag Niels Bugges Kro oplevede vi Bjergvipstjerter fouragere, samtidig med at et par Spætmejerer og et par Blåmejerer havde travlt med at flyve ud og ind gennem redehullerne i et par gamle mørnede stammer i Troldeslugten.

Poul Blicher Andersen og Eyvind Lyngsø Jakobsen

Fuglenes Dag, Eskær Skov, 29. maj 2005

Her deltog ca. 50 personer, heraf flere børn, hovedsagelig fra nærområdet og Skive, men der var også deltagere fra Thy. Vi opdeltede os i 2 nogenlunde lige store hold, som hver gik sine veje i den meget smukke skov, der grænser ud til Limfjorden. For en førstegangsbesøgende overraskede skoven ved sine meget høje træer med overvejende bøg, der gav mindelser om østvendte skove i Sønderjylland og sjællandske skove – og dette i Salling, der ellers er meget skovfattigt. Vejret var fint, en anelse køligt. Der var masser af fuglesang. Munk, Løvsanger, Musvit, Gærdesmutte, Træløber, Stillids, Sangdrossel, Ravn og mange andre blev set og hørt.

Poul Blicher Andersen og Eyvind Lyngsø Jakobsen

MØDE

"Fugle i Mellemamerika" - en billedpræsentation

Onsdag den 28. september kl. 19.30 kommer Jørgen Peter Kjeldsen fra Thy og fortæller om sit ophold i Mellemamerikas natur, blandt papegøjer, kolibrier og tukaner. Jørgen Peter har opholdt sig i Mexico, Guatemala, Costa Rica og Nicaragua i sammenlagt ca. 4½ år. Denne aften skal vi se et udsnit af de fremmedartede fugle og den særprægede natur, som Jørgen Peter omgav sig med i forbindelse med et udviklingsprojekt i Nicaragua.

Arrangementet finder sted i Søndermølle, Vinkelvej 40 mellem Bruunshåb og Viborg. Foreningen er vært ved en kop kaffe. Alle er velkomne og der er gratis adgang.

KOMMENDE TURE

Agger Tange**søndag den 14. august**

Mødested: kiosken v. færgelejet kl. 7:00

Turleder: Frits Rost (2685 4011)

August er højsæson for vadefugle, og der kan visse dage stå rigtig mange på Agger Tange. Vi ser på, hvad der raster på tangen denne morgen. På den tilsvarende tur sidste år så vi bl.a. 20 arter vadefugle, herunder Odins-hane, og vi så Lille Kjove (læs om denne tur på lokalafdelingens hjemmeside). Husk teleskop.

Agerø**søndag den 28. august**

Mødested: P-pladsen ved Agerøvej 32 kl. 07:30

Turleder: Eyvind Lyngsie Jakobsen (8667 1646)

Grågæssene kommer i stadig større tal til Fugleværnsfondens reservat på denne tid af året, men også Hjejlerne og andre vadefugle er kommet tilbage fra ynglepladserne. I almindelighed er området på det valgte tidspunkt fyldt med fugle. Grågæssene og Hjejlerne kan være dominerende. Men også meget at andet vil vi kunne se. Har du teleskop – tag det med! Intet til hinder for, at deltagerne kan komme senere end kl. 07:30. Ring til turlederen om evt. samkørsel fra Viborg/Skive.

Hanstholm/Roshage**søndag den 11. september**

Mødested: Roshage kl. 7:00

Turleder: Jan S. Kristensen (9796 2456 / 2047 5521)

De første par timer bruges ved Roshage på havfugletræk. Er der vind fra vest, er der gode muligheder for at Suler og kjover kommer tæt på kysten, og med lidt held en af efterårets første Sabinemåger eller en stormsvale. I løbet af formiddagen, bevæger vi os ned omkring havnen og kigger måger og andre havfugle. Turen slutter med en tur omkring fyret og kolonihaverne, og selvom det er tidlig på efteråret, kan der godt være sjældenheder iblandt de mange småfugle.

Brokholm Sø**lørdag den 17. september**

Mødested: Ved Naturskolens P.-plads kl. 7:00

Turleder: Jens Jørgen Pedersen (9772 0420)

Vi vil se, hvad en forholdsvis ny/gendannet sø kan præsentere af fugle i træktiden. Turens varighed vil afhængig af vejret og fuglelivet være ca. 2 timer.

Geddal Enge**søndag den 18. september**

Mødested: P-pladsen kl. 7:00

Turleder: Robin Milner (8667 5086)

Geddal i september byder på store mængder af andefugle, som fælder her under de beskyttede forhold. Der ses også pæne mængder vadefugle under træktiden. Der vil sikkert også være mulighed for forskellige rovfugle. Der bliver også mulighed for at kigge forbi Sønder Lem Vig og Venø Bugt. En god tur også til de mindre erfarne.

Jeg ved, hvad du taler om.

vestjysk BANK

La' os ta' os af din økonomi
 - så kan du bedre koncentrere dig om det du har lyst til
 - omitologi måske.

- vestjyske værdier
 St. Sct. Peder Stræde 4 • Viborg • 87 27 38 00
www.vestjyskbank.dk

Martin Kviesgaard
 mbk@vestjyskbank.dk

Flytninger/adresseændringer:

Det er vigtigt, at du meddeler HJEJLENS redaktion om ændringer i dine adresseforhold, hvis du flytter. Benyt postvæsenet portofrie flyttepostkort og skriv til:

HJEJLEN v/ELJ
 Østervænget 27
 8800 Viborg,

eller ring 8667 1646
 eller send en e-mail: eyvihak@worldonline.dk

Stof til HJEJLEN:

- Tekster sendes til redaktøren eller layouteren (adresser i kolofonen på side 2).
- Tekster modtages helst i elektronisk format. Tekstdokumenter bedes *ikke* formateret i tekstbehandlingsprogram (f.eks. Word), men sendes i ren tekstformat .txt.
- Illustrationer og billeder sendes til layouteren, og disse modtages i både analog (papir, negativer og positiver) samt elektronisk/digitalt format.

Deadline:

Bladet udsendes 3-4 gange om året. Deadline for næste nummer er **10. august 2005**.

ISSN 0903-9694

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: Hjejlen v/ELJ

Østervænget 27

8800 Viborg

WWW.
NATURBUTIKKEN
- overskuddet går til fuglesagen .DK

Alt i fuglebøger, -cd'er og -videoer

Naturbutikken har Danmarks største udvalg af fuglebøger. Sortimentet indeholder alt fra monografier hen over de gængse felthåndbøger til lokalitetsguides fra hele verden. Skal du ud at rejse, kan Naturbutikken hjælpe med at finde den bedst egnede felthåndbog for området. Naturbutikkens bogsortiment strækker sig også over alle former for øvrige naturbøger, det være sig felthåndbøger indenfor insekter, blomster, hvaler samt øvrige pattedyr. Står du og mangler en fugle- eller naturbog, så kan Naturbutikken helt sikkert hjælpe dig.

Naturbutikken har desuden et stort udvalg af cd'er med fuglestemmer og lydbilleder, samt rejse- og feltbestemmelsesvideoer.

På gensyn i Naturbutikken!

NATURBUTIKKEN • VESTERBROGADE 138A • 1620 KØBENHAVN V • TLF: 33 31 85 63